

ת"פ 5983/07/14 - מדינת ישראל נגד ה' ס'

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 5983-07-14 מדינת ישראל נ' ס' (עציר)

בפני כבוד השופט אמיר טובי
המאשימה מדינת ישראל
נגד הנאשם ה' ס' (עציר)

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד אבי אור-זך

ב"כ הנאשם: עו"ד לירן אוחיון (ס. ציבורית)

הנאשם באמצעות הליווי

הכרעת דין

עובדות כתב האישום

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המכיל את העבירות הבאות: תקיפה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 382(ב)(2) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"); תקיפה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 382(ג) לחוק; חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 333 + 335(א) לחוק; איומים, עבירה לפי סעיף 192 לחוק.
2. בעובדות כתב האישום נאמר כי הנאשם וא' ס' (להלן: "המתלוננת") נשואים זה לזה ולהם ילדים משותפים: א.ס יליד 2008 (להלן "א.ס.") וס.ס. ילידת 2013 (להלן: "ס.ס.") (ייקראו ביחד "הילדים"). בעת הרלוונטית לכתב האישום התגוררו הנאשם והמתלוננת בביתם בכפר ***** (להלן: "הבית").
3. ביום 23.06.2014, בשעה שאינה ידועה למאשימה, בהיותם בבית, הכה הנאשם את ס.ס. באמצעות ידיו בפניה וברגלה.
4. ביום 25.06.2014, בשעות אחר הצהריים, בשעה מדויקת שאינה ידועה למאשימה, פירק הנאשם את המנעולים מהחלונות בחדר האורחים, במטבח ובמרפסת הבית (להלן: "החלונות") וגרם לכך שלא ניתן יהיה לפתחם. מששאלה המתלוננת את הנאשם מדוע הוא עושה זאת, ענה לה הנאשם: "אם אתן לך

עמוד 1

מכות אף אחד לא יעלה מהחלונות להגן עליך" וזאת בכוונה להפחיד את המתלוננת או להקניטה.

5. ביום 26.06.2014, בשעה 15:30 או בסמוך לכך, נכנסו הנאשם, המתלוננת והילדים לבית. הנאשם נעל את דלת הבית ואמר למתלוננת שהוא רוצה לדבר איתה. בהמשך, הכניס הנאשם את הילדים לחדר השינה בבית וסגר את הדלת. כמו כן, נעל הנאשם את חלונות הבית, מהם לא פירק מנעולים ביום הקודם. הנאשם ניגש למתלוננת והכה אותה בסטירות ובאגרופים על צווארה ובעט בישבנה. המתלוננת ניסתה להגן על ראשה עם ידיה, ואז תפס הנאשם את ידה השמאלית וסובב אותה בכוח. משניסתה המתלוננת לברוח, תפס אותה הנאשם בחולצתה, גרר אותה לסלון הבית, הפיל אותה על הספה בסלון ואמר לה: "פה תשבי אחרת אני רוצח אותך" וזאת בכוונה להפחידה או להקניטה.

כתוצאה ממעשיו של הנאשם נגרמו למתלוננת שריטות וסימנים אדומים בגב עליון ובצוואר וסימנים כחולים על ישבנה. כמו כן, נגרם למתלוננת שבר בבסיס גליל מקורב של אגודל יד שמאל.

6. עוד נאמר בכתב האישום, כי במעשיו המתוארים לעיל תקף הנאשם שלא כדין את ס.ס. שהיא בת משפחתו; תקף שלא כדין את המתלוננת שהיא בת זוגו וגרם לה חבלות של ממש; חבל במתלוננת שהיא בת זוג חבלה חמורה שלא כדין ואיים על המתלוננת בפגיעה שלא כדין בגופה בכוונה להפחידה או להקניטה.

סקירת ראיות התביעה

7. הודעות המתלוננת במשטרה

העדה המרכזית מטעם התביעה היא קורבן העבירות, א' ס' - המתלוננת. המתלוננת מסרה שתי הודעות במהלך חקירתה במשטרה: הודעה ראשונית מיום 28.06.2014 (ת/11) והודעה יום לאחר מכן בתאריך 29.06.2014 (ת/12).

7.1 הודעת המתלוננת במשטרה מיום 28.06.2014 (ת/11)

בהודעה זו סיפרה המתלוננת כי ביום חמישי האחרון הגישה תלונה נגד הנאשם וכי ניגשה לבית החולים בנהרייה בשל כאבים ביד. עוד הוסיפה, כי ידה השמאלית הייתה נפוחה ומצילום שנערך התברר כי נגרם שבר באגודל. החוקרת ציינה כי המתלוננת חבושה בידה והונח קיבוע באגודל יד שמאל. החוקרת גם הבחינה בסימנים אדומים בגבה העליון של המתלוננת ובאזור צווארה, וכן סימנים כחולים על ישבנה.

המתלוננת מסרה בהודעתה שהנאשם הכה אותה בצוואר ובישבן, סטר לה ובעט בה. היא ניסתה להגן על עצמה מפניו על-ידי כך ששמה את ידיה על ראשה, שאז תפס הנאשם את ידה השמאלית וסובב

אותה. כך נגרם לה השבר. בזמן שתקף אותה, אמר לה הנאשם "אתם הרופאים ואבא, אתם עושים עליי קומבינה". עוד ציינה המתלוננת כי בחמש השנים האחרונות לא נמצא הנאשם תחת טיפול תרופתי, וכן כי הוא לא עובד משום שיש לו רגל משותקת והוא נכה.

7.2. הודעת המתלוננת במשטרה מיום 29.06.2014 (ת/12)

הודעה זו נגבתה בביתם של המתלוננת ושל הנאשם ב-*****. החוקרת ציינה כי חלונות המוצבים בפרוזדור הכניסה לבית היו סגורים ומנגנון הנעילה שבהם לא עובד. בנוסף, חלון אחד במטבח לא ניתן לפתיחה, וכן חלון אחד בחדר האורחים.

המתלוננת עומתה עם דברי הנאשם לפיהם הזמין בעל מקצוע שיטפל בחלונות משום שחשש לשלום הילדים, וכן כי ביום האירוע היה בעבודה. המתלוננת השיבה "הכול שקר", הנאשם כלל לא עובד וביום האירוע הכה אותה וברח החוצה.

8. עדות המתלוננת במשפט

במסגרת חקירתה הראשית, העידה המתלוננת כי ביום 26.06.2014 נכנסה עם הנאשם והילדים לבית. הנאשם נעל את הילדים בחדרם, נעל את החלונות הבית והדלת הראשית והחל להכותה. לדבריה, הנאשם היה מטופל בעבר, אולם מאז שהפסיק את הטיפול הוא מקים מהומות בבית, מכה אותה ובסוף אומר "אני לא עשיתי כלום. אני לא יודע מה עשיתי" (עמ' 15 לפרוטוקול ש' 13-32).

המתלוננת תיארה כי הנאשם הכה אותה באמצעות ידיו בצווארה, ובתגובה היא התגוננה מפניו בידה. הנאשם המשיך להכותה וסובב את ידה עד ששבר לה את האצבע. נוסף על כך, הנאשם בעט במתלוננת באמצעות רגליו, כך שבסוף התקרית נותרה עם סימנים בצוואר, בישבן ובאצבע. לאחר מכן, הנאשם יצא מהבית והמתלוננת מיהרה לספר על אודות האירוע לאביו של הנאשם (עמ' 16 לפרוטוקול ש' 1-27).

לדברי המתלוננת, יום או יומיים לפני התקרית הנאשם שם מדבקות כהות על שמשות החלונות של הסלון ושל הכניסה הראשית. הנאשם גם הביא כלים באמצעותם נעל את החלונות ואף פירק את המנעולים של המטבח ושל החלון החיצוני. המתלוננת סיפרה כי הנאשם סגר את החלונות כדי שאף אחד לא יראה את ההתנהגות בבית. הנאשם אף אמר למתלוננת: "אם אני רוצה להרביץ לך אני לא רוצה שאף אחד יידע" (עמ' 17 לפרוטוקול ש' 5-18). המתלוננת אישרה כי הנאשם איים עליה פעמים רבות (עמ' 17 לפרוטוקול ש' 26-28).

המתלוננת העידה על אודות אירוע נוסף, שאירע להערכתה כיום או יומיים לפני התקרית המתוארת

לעיל, בו הכה הנאשם את ביתם ס.ס. לדבריה, ס.ס. בכתה מכאבים משום שהיה לה חום וצמחו לה שיניים. הנאשם הכה אותה ברגלה ובפניה ואמר לה "תשתקי" (עמ' 18 לפרוטוקול ש' 24-31). המתלוננת הסבירה כי לא ניגשה למשטרה לאחר תקרית זו משום שמדובר היה במכה קטנה שנועדה להשתיק את הילדה (עמ' 18 לפרוטוקול ש' 1-3).

משנשאלה המתלוננת מדוע לא הסכימה לערוך עימות עם הנאשם, השיבה כי היא פוחדת מפניו ולא מעוניינת ליצור בעיות (עמ' 19 לפרוטוקול ש' 28-29). המתלוננת עומתה עם גרסת הנאשם לפיה ביום 26.06.2014 הוא היה אצל אחותו ואח"כ הלך לעבוד בכפר, כך שכלל לא היה בבית והכה אותה, אולם היא עמדה על דבריה לפיהם היכה אותה הנאשם באותו היום, תוך שהוסיפה כי אם הנאשם לא ידע מה הוא עושה "זו הבעיה שלו" (עמ' 19 לפרוטוקול ש' 30-32, עמ' 20 לפרוטוקול ש' 1-4). משנשאלה המתלוננת לגבי צריכת אלכוהול ושימוש בסמים של הנאשם, השיבה כי הוא שותה הרבה אלכוהול "וכשהוא שיכור הוא לא יודע מה הוא עושה" (עמ' 20 לפרוטוקול ש' 5-13). לבסוף, אישרה המתלוננת את דבריה במשטרה כי הנאשם איים עליה ואמר "פה תשבי ואת הרופאים עשיתם קנוניה נגדי" וכן "תפסיקי לבכות, אם תמשיכי אני אגמור עליך" (עמ' 25 לפרוטוקול ש' 11-14).

בחקירתה הנגדית העידה המתלוננת כי הנאשם נוהג לשתות בירה, אולם ביום שהכה אותה לא שתה כלל. עוד סיפרה כי באותו יום הכה אותה הנאשם משום שסבר שהיא עשתה יד אחת עם הרופאים כדי לפגוע בו (עמ' 21 לפרוטוקול ש' 2-28). לדברי המתלוננת הנאשם דמין דברים ללא קשר למציאות, וכל פעם שהיא חוזרת הביתה הוא מפשיט אותה ואת הילדים ומחפש בחיתולים שלהם. הנאשם קיים עמה יחסים 4-5 פעמים ביום, חרף התנגדות, במטרה לברר אם הייתה עם מישהו אחר (עמ' 22 לפרוטוקול ש' 13-31). המתלוננת תיארה התנהגויות חריגות נוספות מצד הנאשם והעידה כי הפסיק לקבל טיפול תרופתי לפני 7-8 שנים. כיום הוא לא מעוניין בקבלת טיפול (עמ' 23 לפרוטוקול ש' 4-21).

משנשאלה על אודות האירוע מיום 26.06.2014 אישרה את גרסתה והדגישה כי הנאשם שבר לה את האצבע כאשר התגוננה מפניו, שאז סובב את ידה והכה את כף ידה. המתלוננת שללה את גרסת הנאשם לפיה עבד באותו היום והעידה: "הוא לא יכול לעבוד. הוא נכה." (עמ' 24 לפרוטוקול ש' 6-13). המתלוננת אישרה את דברי ב"כ הנאשם כי הנאשם התפרץ מכיוון שסבר כי המתלוננת תכננה לקחת אותו לרופא, ולא את ילדתם הקטנה כפי שטענה (עמ' 24 לפרוטוקול ש' 24-30).

9. הודעות י' ס' - אבי הנאשם במשטרה

העד י' ס' (להלן: "י'") הינו אביו של הנאשם. י' מסר שלוש הודעות במהלך חקירתו במשטרה: הודעה ראשונית מיום 26.06.2014 (ת/13); הודעה מתאריך 28.06.2014 (ת/14) והודעה מתאריך 30.06.2014 (ת/15).

בהודעה הראשונה (ת/13) מסר י' כי הוא חושד בנאשם שהצית את רכבו ביום 21.06.2014. עוד ציין כי הנאשם חולה נפש ומאז שהפסיק ליטול כדורים המצב שלו ירוד והוא עושה דברים מסוכנים. העד ביטא חשש לגורל בנו שלדבריו "מסוגל לרצוח בנאדם ואחרי זה ירגיש שהוא לא יודע מה עשה".

בהודעה השנייה (ת/14) סיפר י' כי ביום חמישי האחרון, בסביבות השעה 16:00, ניגשה המתלוננת לביתו כשהיא בוכה ומפחדת וסיפרה כי הנאשם הכה אותה וסגר את הדלת של הבית ואת כל החלונות. י' הבחין כי ידה של המתלוננת הייתה נפוחה והיא בקושי הזיזה אותה, ראה שריטות בגבה וכן ידע שעל ישבנה נותר סימן כחול, אותו התביישה להראות. המתלוננת פחדה לגשת לביתה לבדה לכן י' ליווה אותה, וכשהגיע נדהם למראה עיניו: כל החלונות בבית היו סגורים וללא צילינדרים כך שלא ניתן היה לפתחם. לדבריו הנאשם הוא "משוגע", וכל הניסיונות לעזור לו לא הועילו, והוא מסרב לטיפול תרופתי.

בהודעה השלישית (ת/15) סיפר כי הזמין משטרה לאחר שנודע לו כי הנאשם תקף את המתלוננת. בשלב זה י' ראה את הנאשם ואמר לו "תתבייש לך שככה עשית לאשתך", ובתגובה הנאשם ברח לכיוון היציאה מהכפר.

10. עדות י' ס' במשפט

בחקירתו הראשית העיד כי דבריו במשטרה היו אמת. בחקירתו הנגדית לב"כ הנאשם הסביר כי הנאשם זקוק לטיפול עקב מצבו הנפשי (עמ' 27 לפרוטוקול ש' 9-1).

11. ד"ר טטיאנה זלז'ין

11.1. מטעם ד"ר טטיאנה זלז'ין (להלן: ד"ר זלז'ין) מנהלת היחידה לפסיכיאטריה משפטית במשרד הבריאות, הוגשו שתי חוות דעת.

בחוות דעתה מיום 13.7.2014 (ת/20) נאמר כי במהלך ההסתכלות שנערכה לנאשם במחלקה הפסיכיאטרית, בלט אצלו סף גירוי ותסכול נמוך וכן תועדו התפרצויות זעם, לרבות כלפי השוטר שהיה צמוד אליו. צוין כי הנאשם הרבה לבקש תרופות הרגעה בעלות אופי ממכר. ההתרשמות הייתה כי מדובר באדם מניפולטיבי שהרבה להשליך אחריות על הסובבים אותו תוך איומים מוסוים. הנאשם אובחן כסובל מהפרעת אישיות אנטי סוציאלית על רקע שימוש בחומרים פסיכו אקטיביים, עם דפוס קבוע של תגובות אלימות כלפי סביבתו. נאמר כי הנאשם זקוק לטיפול במטרה לרסן התנהגויות אימפולסיביות.

בפרק המסקנות בחוות הדעת הנ"ל נאמר כי אין עדות לכך שבעת ביצוע העבירות נשוא עניינו, היה הנאשם במצב פסיכוטי או אפקטיבי מג'ורי, ועל כן העריכה ד"ר זלז'ין כי הנאשם הינו בר עונשין. עוד נאמר שהנאשם מבין את ההליכים המשפטיים ומסוגל לשתף פעולה עם עורך דינו. על כן, ניתנה הערכה

כי הנאשם מסוגל לעמוד לדין.

11.2 בהמשך לעדותה של ד"ר זלז'ין בפני ביום 20.5.2015 בה התייחסות לאפשרות עריכת חוות דעת משלימה, הוגשה בקשה משותפת מטעם שני הצדדים לעריכת חוות דעת כאמור. ביום 10.6.2015 הוגשה חוות דעת משלימה (ת/22) בה ציינה ד"ר זלז'ין כי הנאשם נבדק על-ידי מספר מומחים, כולל מומחית דוברת ערבית, ולא נמצאה עדות לקיום פסיכופתולוגיה מג'ורית או סימני ליקוי ממחלת נפש כרונית. לפי תוצאות אבחונים והתרשמות קלינית הנאשם בעל אישיות ברמה נמוכה, העדר כוחות אגו לצורך ויסות רגשי ושליטה בדחפים, אינטליגנציה בתחום הנמוך של הנורמה, וכן נטייה לתגובות אימפולסיביות. נאמר כי קיים בנאשם דפוס קבוע של התעללות פיזית, נפשית ומינית כלפי המתלוננת ונשקפת ממנו רמת מסוכנות גבוהה כלפיה. לאחר אינטגרציה של כל הנתונים, עולה מחוות הדעת המסקנה שהנאשם סובל מהפרעת אישיות אנטיסוציאלית. נוסף על כך, קיים שימוש קבוע בחומרים פסיכו אקטיביים, וככל הנראה ביום ביצוע העבירה היה תחת השפעת אלכוהול.

נאמר כי הנאשם זקוק לטיפול תרופתי שירסן את התנהגותו, תהליך שינוי דפוסי התנהגות לצורך מניעת אלימות, וכן תהליך גמילה מחומרים פסיכו אקטיביים. הנאשם אינו זקוק לאשפוז פסיכיאטרי. מסקנות חוות הדעת חופפות את מסקנות חוות הדעת הראשונית, קרי כי הנאשם הינו בר עונשין ומסוגל לעמוד לדין.

11.3 ד"ר זלז'ין נחקרה לגבי חוות דעתה (ת/20) והעידה כי הנאשם משתמש בחומרים פסיכו אקטיביים ובחומרי הרגעה בכמויות מוגזמות. עקב כך, ולאור העובדה שמצבו הנפשי הסתיים באופן פתאומי, יתכן ומחשבות השווא היו על רקע של סמים ולא כתוצאה ממצב פסיכוטי (עמ' 32 לפרוטוקול ש' 18-31, עמ' 33 לפרוטוקול ש' 1-5). ד"ר זלז'ין אישרה את ממצאי חוות הדעת לפיהם הנאשם לוקה בהפרעת אישיות אורגנית, וכי אין מדובר במחלת נפש קשה השוללת את כשרותו (עמ' 34 לפרוטוקול ש' 22-28, עמ' 35 לפרוטוקול ש' 1-3).

12. דו"ח ועדת האבחון

ביום 29.01.2015 דנה וועדת האבחון בעניינו של הנאשם, לאחר שהתבקשה לחוות דעה לגבי השאלה האם הנאשם סובל מפיגור שכלי, האם היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה והאם הוא כשיר לעמוד לדין.

בחוות דעתה מיום 29.1.2015 (ת/23) קבעה הוועדה כי הנאשם מתפקד ברמה שאינה פיגור שכלי. נאמר כי קיימת הפרעת אישיות אנטיסוציאלית וכן שימוש לרעה בסמים ואלכוהול. לגבי שאלת האחריות למעשיו, הפנתה הוועדה לאמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית מיום 13.07.2014 אשר קבעה שהנאשם "ככל הנראה היה אחראי למעשיו בעת ביצוע המעשה". למרות המגבלות בתפקודו היומיומי ובכושר ההסתגלות הסוציאלית שלו, הוועדה סברה כי הנאשם כשיר לעמוד לדין. נאמר כי הנאשם מבחין בין טוב לרע, בין מותר לאסור ובין סיבה לתוצאה. הנאשם מבין את משמעות העונש ומבין באופן עקרוני את

תפקיד השופט, התובע ועורכי הדין ומסוגל לעזור לעורך דינו בהגנה עליו.

13. זהבה פרי

העדה זהבה פרי (להלן: "פרי") היא פסיכולוגית שזומנה להעיד על אודות דו"ח וועדת האבחון. בעדותה לפני, התייחסה פרי למסקנת הוועדה לפיה הנאשם אינו סובל מפיגור. העדה הסבירה כי ישנם שלושה גורמים הקובעים אם אדם סובל מפיגור: הגורם הראשון הוא התפתחותי, לגביו נקבע כי התפתחותו של הנאשם הייתה תקינה. הוא למד במסגרת חינוכית רגילה ולא עלתה השאלה האם הוא זקוק לחינוך מיוחד. הגורם השני הוא רמת משכל, בענייננו רמתו נקבעה בגבול התחתון של הנורמה. הגורם השלישי הוא ההסתגלות, בו נמצא שתפקודו של הנאשם תקין וביכולתו לנהל חיים עצמאיים. פרי הדגישה שהוועדה כלל לא עמדה בפני התלבטות בקביעתה שהנאשם אינו מפגר (עמ' 39 לפרוטוקול ש' 1-24).

לעניין כשירותו של הנאשם לעמוד לדין, ציינה פרי כי נקבע שהוא כשיר לעמוד לדין, מבדיל בין טוב לרע וכן מבין באופן בסיסי את הליכי בית המשפט (עמ' 39 לפרוטוקול ש' 25-27).

פרי התבקשה להסביר את פשר ההבדל בין מסקנת הוועדה לבין חוות הדעת שהוגשה מטעם ההגנה שנערכה על ידי מכון משאבים, לפיה הנאשם סובל מפיגור. העדה הסבירה כי מבין שלושת הגורמים המוזכרים לעיל (התפתחותי, שכלי והסתגלותי) חוות הדעת מטעם ההגנה התייחסה רק לתחום השכלי (עמ' 39 לפרוטוקול ש' 28-32). פרי הסבירה שלגבי אנשים מבוגרים ההיבט ההסתגלותי עולה בחשיבותו על ההיבט השכלי, והיבט זה כלל לא נבדק (עמ' 40 לפרוטוקול ש' 1-4).

בחקירתה הנגדית נשאלה פרי באם פגיעת הראש ממנה סבל הנאשם השפיעה על יכולתו להימנע מהמעשים וכן פגעה ביכולתו לנהל משפט. פרי לא מצאה שפגיעת הראש השפיעה מבחינה אורגנית על מקומות במוח שיש להם השלכה על תפקודו. צוין כי הנאשם ספג את הפגיעה כשהיה בן 21, והתנהלותו בחיים מאז - חוסר בתעסוקה ועישון סמים למשל - הם אלה שהגבירו את ההפרעה (עמ' 43 לפרוטוקול ש' 19-32, עמ' 44 לפרוטוקול ש' 1-3).

14. ד"ר רומוב מיכאל

ההפניות לפרוטוקול שלהלן הן מדיון ההוכחות שנערך ביום 29.06.2015. העד ד"ר רומוב מיכאל (להלן: "ד"ר רומוב") הינו פסיכיאטר חבר בוועדת האבחון שנערכה בעניינו של הנאשם. ד"ר רומוב העיד כי בהתבסס על תוצאות האבחון הוגדר הנאשם כמי שאינו מתפקד ברמת פיגור שכלית (עמ' 39 לפרוטוקול ש' 10-11). העד הדגיש בצורה חד-משמעית כי הנאשם אינו סובל מפיגור שכלי (עמ' 40 לפרוטוקול ש' 12-13). עם זאת, צוין כי הנאשם הוא לא אדם נורמטיבי, אלא אדם שלא מתפקד בנורמות סוציאליות, יש לו בעיה קשה בריסון דחפים, וכן רקע של חבלת ראש ושימוש בסמים. כתוצאה מהפרעותיו הנפשיות רמת שיתוף הפעולה שלו בדיון המשפטי עלולה להיפגע, אך הוא מסוגל לתקשר, להבין באופן בסיסי את סעיפי האישום ומשמעות העונש, וביכולתו להבדיל בין טוב לרע (עמ' 40 לפרוטוקול ש' 15-26).

לדברי ד"ר רומוב, הנאשם סובל מהפרעת אישיות אנטי חברתית המלווה בפגיעה קשה ביכולת לשלוט בדחפים וקושי להסתגל לדרישות החברה. העד הדגיש שהפרעה זו אינה פוטרת מאחריות פלילית ואינה שוללת כשירות

לעמוד לדין (עמ' 40 לפרוטוקול ש' 23-32).

סקירת ראיות ההגנה

15. הודעות הנאשם במשטרה

הנאשם מסר שתי הודעות במהלך חקירתו במשטרה: הודעה ראשונית מיום 27.06.2014 (ת/1) וכן הודעה מתאריך 29.06.2014 (ת/2).

15.1. הודעת הנאשם במשטרה מיום 27.06.2014 (ת/1)

בהודעתו הראשונה במשטרה הכחיש הנאשם את ביצוע המעשים המיוחסים לו: איום על המתלוננת (ת/1 ש' 23); נעילת דלתות הבית (ת/1 ש' 38); תקיפת המתלוננת (ת/1 ש' 41, 61) ושריפת רכב אביו (ת/1 ש' 70-72, 79).

לדברי הנאשם ביום 26.06.2014 הוא היה בעבודה. משנשאל אצל מי עבד באותה היום, השיב הנאשם כי הוא אינו מכיר את האדם אך מדובר בשייח בכפר (ת/1 ש' 42-45). הנאשם נחקר על אודות צריכת חומרים ומסר כי הוא נוטל כדורי שינה (ת/1 ש' 10) וכי שתה בקבוק בירה בבוקר (ת/1 ש' 56).

15.2. הודעת הנאשם במשטרה מיום 29.06.2014 (ת/2)

בחקירתו השנייה מסר הנאשם כי הלך לעבוד אצל שייח בכפר, וכשחזר גילה שאין אף אחד בבית והאורות בו כבויים. הוא חיפש את המתלוננת בבית אמה וזו מסרה לו כי המתלוננת שברה את ידה וכעת היא בבית החולים. הנאשם מסר כי חשב שצוחקים עליו, ולאחר מכן משמר הגבול לקחו אותו.

הנאשם הכחיש שתקף את המתלוננת בכל חלקי גופה, שבר את ידה, וכן כי איים שירצח אותה. משנשאל מדוע נעל את חלונות ביתו, השיב כי לא רצה שהשכנים יפתחו את חלונות הבית וילד ייפול מהם מטה. הנאשם הכחיש את דברי אשתו לפיהם נעל את החלונות כדי שאף אחד לא יוכל לעזור לה שעה שהוא יכה אותה. משנשאל אם הכה את ביתו הקטינה משום שבכתה השיב בשלילה. הנאשם הדגיש "אני לא נוגע בילדה שלי".

16. עדות הנאשם במשפט

במסגרת חקירתו הראשית, הכחיש הנאשם כי נעל את חלונות הבית והכה את המתלוננת, וטען כי הוא מכבד את אשתו (עמ' 44 לפרוטוקול ש' 4-7). משנשאל כיצד שברה המתלוננת את האצבע, השיב שהוא לא יודע: "אולי התחלקה, משהו, אולי משהו עקץ אותה, לא יודע" (עמ' 44 לפרוטוקול ש' 28-30). הנאשם טען שכלל לא נגע באשתו או הכה אותה, ולמעשה היה בעבודה באותו יום (עמ' 45 לפרוטוקול ש' 1-2).

משביקש הסנגור לוודא באם הנאשם מבין את מהות ההליך המשפטי בו הוא נוטל חלק זיהה הנאשם

את הפרקליטה (עמ' 45 לפרוטוקול ש' 6), הבין כי עורך דינו מייצג אותו ועוזר לו (עמ' 45 לפרוטוקול ש' 12), וכן ביטא הבנה לגבי תפקיד השופט במשפט (עמ' 45 לפרוטוקול ש' 21-22).

בחקירתו הנגדית הכחיש הנאשם כי הרביץ למתלוננת או לביתו הקטינה (עמ' 47 לפרוטוקול ש' 14-17). בסוף החקירה העיד "אני הולך לפתור את הבעיה הזאת. בפעם הבאה אני לא אעשה" (עמ' 49 לפרוטוקול ש' 6-7). משנשאל הנאשם האם התכוון בדבריו לכך שלא יכה את המתלוננת, השיב "אני לא הרבצתי, אני מבטיח לך שאני אכבד אותה" (עמ' 45 לפרוטוקול ש' 10).

חוות דעת ההגנה

17.

מטעם ההגנה הוגשה חוות דעתה של הגב' נועה כהנא ממכון משאבים (להלן: "כהנא") (נ/1). חוות דעת זו נערכה לבקשת הסנגוריה הציבורית ונועדה לבחון את מצבו הקוגניטיבי והרגשי של הנאשם ומידת כשירותו לעמוד לדין. בחוות הדעת צוין כי אומדן התפקוד האינטלקטואלי של הנאשם הוא בתחום הפיגור. היכולת הביצועית והיכולת המילולית שלו גם הן נמצאו בתחום הפיגור. נאמר כי קיימת הסתברות גבוהה לכך שרמת התפקוד הקוגניטיבי מושפעת מנזקים מוחיים בעקבות פגיעת ראש קשה שספג הנאשם בשנת 2002 ויתכן גם שמחבלת ראש שארעה כתוצאה מקטטה בשנת 2013.

בחוות הדעת נקבע כי רמת השליטה העצמית של הנאשם, לרבות יכולת הוויסות הרגשי וההתנהגותי שלו, מוגבלת ונמוכה מאד. הוא מושפע מגירויים סביבתיים מידיים עם יכולת לקויה לעכב תגובה, לכן הוא עלול להיקלע למצבים היכולים לסכן אותו או את סביבתו. הנאשם מסוגל להבין באופן בסיסי ביותר את ההליך הפלילי, אך מתקשה לסייע לעורך דינו עקב מגבלות בהבנה, בהבחנה בין עיקר לטפל, בהסקת מסקנות וכן הבנת נושאים מורכבים. במצב דברים זה נאמר, יתקשה הנאשם להבין חלק מהנושאים הקשורים להליך המשפטי וספק אם הוא כשיר לעמוד לדין.

אשר לאחריותו הפלילית של הנאשם, מסקנת חוות הדעת הייתה כי הלה סובל מליקוי בכושר השכלי המתבטא בעיקר בהגבלה ניכרת על יכולת ההבנה, השיפוט המצבי והבינאיש והשליטה על הרגשות וההתנהגות, ועל כן קיים ספק לגבי אחריותו למעשיו.

נעה כהנא

18.

העדה כהנא נחקרה לגבי חוות הדעת הנ"ל (נ/1). כהנא העידה כי האומדן הקוגניטיבי של הנאשם הוא ברמה של פיגור, אולם הוא לא אובחן כאדם מפגר משום שהנאשם לא עומד בשני הקריטריונים הנוספים (התפתחותי והסתגלותי). על כן הסכימה כהנא עם ממצאי וועדת האבחון לפיהם הנאשם אינו מפגר (עמ' 49 לפרוטוקול ש' 20-29).

כהנא העידה כי לנאשם ליקויים נרחבים בהסתגלות נורמטיבית ובתפקוד הנובעים מהפרעת אישיות אורגנית שנגרמה כתוצאה מפגיעת הראש שספג. לדבריה, התסמונת ממנה סובל הנאשם משליכה במידה ניכרת על התנהגותו, יכולת הבנתו, השיפוט והשליטה על רגשות (עמ' 50 לפרוטוקול ש' 17-25).

בחקירתה הנגדית הסבירה כהנא כי לדעתה הנאשם לוקה בהפרעת אישיות אורגנית, לא בהפרעת אישיות אנטיסוציאלית, כיוון שהבעיות בתפקודו החלו לאחר התאונה ואין היסטוריה המלמדת על ליקוי אישיותי (עמ' 53 לפרוטוקול ש' 2-26).

כהנא הדגישה כי הנאשם אינו מפגר, כיוון שהוא עומד רק בקריטריון אחד להגדרה מתוך השלושה, כאמור לעיל (הקריטריון הקוגניטיבי) (עמ' 53 לפרוטוקול ש' 32-30). משנשאלה מדוע חוות הדעת לא התייחסה גם לפרמטרים האחרים, השיבה שהתבקשה לבצע הערכה נזיר פסיכולוגית, שהיא שונה מאד מבדיקה של אבחון פיגור (עמ' 54 לפרוטוקול ש' 20-14).

בנוסף, אישרה כהנא כי תנאים סביבתיים משפיעים על האבחנה. בהקשר זה, משנשאלה כיצד הצליחה לבדוד את התנאים הסביבתיים בהם הנאשם היה נתון בעת הבדיקה, קרי, העובדה שהפגישה נערכה בכלא גלבוע וכן העובדה שהנאשם משתמש בסמים השיבה כי היא מקווה שבמהלך שהייתו בבית הסוהר הוא לא השתמש בחומרים פסיכו אקטיביים, ומכל מקום היא לא הבחינה בסימנים שהעידו על שימוש כאמור. כהנא הסכימה ששימוש בסמים ובאלכוהול מחרף את הלקות ממנה סובל הנאשם (עמ' 56 לפרוטוקול ש' 24-12). בסיכומו של דבר, עמדה כהנא על מסקנתה לפיה יכולת השיפוט של הנאשם פגומה ביותר (עמ' 57 לפרוטוקול ש' 7-1).

דין והכרעה

דומה כי השאלה המרכזית העומדת להכרעה הנה שאלת כשרותו של הנאשם לעמוד לדין ותחולתה של הגנת אי השפיות לגביו. לכן אפתח את הדיון תחילה בשאלה זו.

סייג אי שפיות הדעת

19. יש להבחין בין שאלת הכשירות המהותית, שעניינה יכולת הנאשם לשאת באחריות פלילית בגין המעשים המיוחסים לו, לבין שאלת הכשירות הדיונית, שעניינה מסוגלותו של הנאשם לעמוד לדין (ראו: ע"פ 7492/07 חנ'ג' נ' מדינת ישראל (28.10.2009)). הנושא הראשון מעוגן בסעיף 34 ח לחוק, שכותרתו "אי שפיות הדעת" וזו לשונו:

"לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש -

(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או

(2) להימנע מעשיית המעשה."

נקודת המוצא היא חזקה של שפיות, דהיינו כי המעשה נעשה במצב שאין בו סייג לאחריות פלילית, אך חזקה זו ניתנת לסתירה ודי לנאשם לעורר ספק סביר שהתקיים בו הסייג (ראו: ע"פ 2788/96 אבליס נ. מדינת ישראל (08.07.1998)). בכדי להיכנס לגדרו של הסעיף על הנאשם לעמוד בשלוש דרישות מצטברות: הדרישה הבסיסית - מחלת נפש או ליקוי בכושר השכלי; עוצמת הפגיעה - חוסר יכולת של ממש להבין את הפסול שבמעשה או להימנע ממנו; קשר סיבתי - קשר בין המחלה לבין חוסר היכולת כאמור (ראו: ע"פ 8287/05

עמוד 10

בחטרה נ' מדינת ישראל (11.8.2011); ע"פ 5266/05 זלנצקי נ' מדינת ישראל (22.2.2007); ע"פ 8220/02 ברוכים נ' מדינת ישראל (17.6.2004); ע"פ 4473/03 שטריינר נ' מדינת ישראל (29.10.2007); ע"פ 5253/07 ארשיד נ' מדינת ישראל (22.12.2008).

אבחן להלן את עניינו של הנאשם על רקע הדרישות שלעיל.

20. "מחלה נפשית או ליקוי בכושר השכלי": בעניינו, קיימת מחלוקת של ממש באשר לשאלה אם הנאשם לוקה בכושרו השכלי, או שמא בהפרעת אישיות בלבד, שאינה מגיעה לכדי ליקוי או מחלת נפש. בעוד שבחוות הדעת שהוגשו מטעם המאשימה אובחן הנאשם כמי שאינו סובל מפיגור שכלי, הרי שבחוות הדעת שהגישה ההגנה נאמר שהנאשם סובל מליקוי בכושרו השכלי ותפקודו האינטלקטואלי נמצא בתחום הפיגור.

אקדים ואומר כי לאחר שעיינתי בחוות הדעת ונתתי דעתי לעדויות המומחים בבית המשפט, הגעתי למסקנה ברורה כי יש להעדיף את עמדתם של מומחי התביעה על פני חוות הדעת מטעם ההגנה. על פי חוות הדעת שהוגשו מטעם התביעה מוסכם כי הנאשם אינו לוקה בפיגור שכלי, אלא אובחן כסובל מהפרעת אישיות אנטי סוציאלית, על כן הוערך כי הנאשם כשיר לעמוד לדין והינו בר עונשין. אפרט להלן את טעמי לכך.

21. בראשית הדברים אפנה לכך שבבואו לבחון התקיימות התנאים להפסקת הליכים נגד נאשם נעזר בית המשפט במומחים ואנשי מקצוע. עם זאת, חשוב להדגיש כי מדובר בהכרעה שיפוטית שהסמכות להכריע בה נתונה בסופו של דבר לבית משפט לבדו. ראו דבריו של בית המשפט העליון בע"פ 549/06 פלוני נ' מדינת ישראל (15.05.2006):

"מטבע הדברים, בהכרעה בדבר קיום יסודותיה של הגנת אי השפיות נעזר בית-המשפט - שאינו בקיא ברזי הרפואה והפסיכיאטריה - בחוות-דעתם של מומחים לדבר. אלה האחרונים מגבשים את מסקנותיהם המקצועיות על סמך תשתית הנתונים המונחת בפניהם, אולם ההכרעה בדבר תחולתה של ההגנה לעולם נותרת בידי בית-המשפט. כך, בית-המשפט הוא שמכריע מה משקל יש ליתן לכל חוות-דעת; עליו לקבוע האם התקיים קשר סיבתי בין קיומה של המחלה לבין התנהגותו של הנאשם; ועוד, השאלה אם בעת ביצוע העבירה שלט הנאשם במעשיו או היה מודע להם - אף שמתבססת היא על נתונים עובדתיים ומסקנות רפואיות - היא שאלה של משפט, וככזו המוסמך להכריע בה הוא בית המשפט."

22. במקרה הנוכחי, מכלול הראיות שהונחו לפני - הודעות הנאשם במשטרה, עדותו בבית המשפט וחוות הדעת שהוכנו בעניינו - מעלה תמונה של אדם בעל אישיות ברמה אינטלקטואלית נמוכה ובעל כושר שכלי נמוך. חרף זאת, הוא מבין את ההתרחשות סביבו, את האישומים נגדו, את מהות ההליך המשפטי המתנהל נגדו, באופן שאינו מתיישב עם הטענה כי הוא סובל מפיגור שכלי.

מסכת הראיות שהציגה לפני התביעה להוכחת מצבו הנפשי של הנאשם הינה מוצקה וברורה. חוות

הדעת שהגישה המאשימה (ת/20 ו/22) וכן סיכום וועדת האבחון (ת/23) שרטטו בצורה מפורטת תמונה מלאה על אודות מצבו של הנאשם, והמסקנות שהובאו היו בעיקרן זהות, קוהרנטיות ועקביות. חוות הדעת הראשונה (ת/20) קבעה כי מבדיקות פסיכיאטריות והסתכלות סיעודית עולה כי הנאשם לא גילה מחשבות שווא מפורשות ואין עדות למצב פסיכוטי בעניינו:

"טווח הקשב והריכוז קצר ולעיתים יש צורך לחזור על השאלות שנשאל. כתוצאה מכך חשיבתו מהירה, אסוציאטיבית, צירקומסטנציאלית ולא מובנת אך ללא עדות למצב פסיכוטי. לא מגלה מחשבות שווא, לא נצפה הלצונטורי."

בחוות הדעת השנייה (ת/22) נבדק הנאשם על-ידי מספר מומחים שהסכימו כי לא נמצאה בו עדות למחלת נפש כרונית. עוד נאמר, כי בכל הבדיקות שנערכו בעניינו הנאשם לא הציג ביטויים למצב פסיכוטי וכן לא ביטא מחשבות שווא. בבדיקה שנערכה על-ידי פסיכיאטרית דוברת ערבית, התקבל הרושם שהנאשם מדבר לעניין, משתמש בפתגמים, השאלות ומטאפורות וכן "יודע להסביר טוב מאד למה הוא מתכוון". כך נכתב בחוות הדעת השנייה:

"ללא עדות להפרעה בתפיסה כמו כן הוא שולל הזיות למיניהם שמיעה ראייה, או טקטיליות. ריכוז וזיכרון לטווח מידי קצר וארוך שמורים. אפקט מגוון תואם. דיבורו בשפה ערבית ואוצר המילים סביר וטוב. יודע חשבון, חיסור וחיבור של שתי ספרות עושה טוב ובמהירות. התרשמות כללית מרמת האינטליגנציה סביב הגבול התחתון של הנורמה- כאמור מתמצא בכל המובנים. תובנה למצבו תקינה... בוחן מציאות ושיפוט תקינים."

גם פאנל המומחים שנטל חלק בוועדת האבחון (ת/23) הסכים כי הנאשם מתפקד ברמה שאינה מגיעה כדי פיגור שכלי. הוועדה הכינה חוות דעת מקיפה על אודות מצבו של הנאשם במספר היבטים. בתחום האינטלקטואלי התרשמות הוועדה הייתה כי תפקודו נמוך, אם כי לא ברמה של פיגור שכלי:

"הנאשם דובר ערבית ועברית. מתבטא בשתי השפות במשפטים מלאים באוצר מילים סביר המאפשר לו לבטא את רצונותיו וצרכיו. ניתן לקיים איתו אינטראקציה. מוסר מידע ביוגרפי מלא על עצמו כולל תאריכים מדויקים. מבין הוראות מורכבות. תפקודו באבחון הפורמאלי הנערך במרכז האבחון הינו בתחום הנמוך של הנורמה עם פערים בין תת המבחנים... ה' (הנאשם - א.ט) מתפקד ברמה שאינה פיגור שכלי."

אשר לתחום הרגשי-נפשי, התרשמה הוועדה כי תהליכי הביקורת והשיפוט בעניינו מפותחים דיים:

"ה' מבחין בין טוב לרע בין מותר לאסור ובין סיבה לתוצאה. הוא מבין את משמעות העונש ומבין באופן עקרוני את תפקידי השופט, התובע והסנגור. מסוגל לסייע לעוה"ד בהגנה עליו."

בתחום ההסתגלותי נאמר כי הנאשם מסוגל לתקשר ולבטא את צרכיו ורצונותיו, מתפקד בצורה עצמאית בכל הפעולות "מסוגל לבצע מטלות במשק הבית... מפעיל מכשירים בבית כגון טלוויזיה, טלפון. בעל רישיון נהיגה

למכונית ולטרקטור. מתמצא בכסף". צוין כי הנאשם מודע לכללי התנהגות מקובלים אך לא תמיד פועל לפיהם. לסיכום, הוועדה התרשמה כי הנאשם מתפקד ברמה שאינה מוגבלות שכלית והתפתחותית, עם זאת נמצא כי הוא מתפקד בתחום הנמוך של הנורמה.

כאמור בפתח הדברים, לא מצאתי כי חוות הדעת שהגישה ההגנה מעוררת ספק סביר באשר למצבו הנפשי של הנאשם, ואין בכוחה לערער את התשתית העובדתית האיתנה שהציגה התביעה. הנאשם נבדק על-ידי פסיכיאטרים לפני האירוע ואחריו. הנאשם היה מוכר למערכת הפסיכיאטרית החל משנת 2003 והיה נתון במעקב לא סדיר במרפאה לבריאות הנפש בנהרייה עד שנת 2012. כל הפסיכיאטרים בפנים עמד לבדיקה היו תמימי דעים כי לא קיים בו מצב פסיכוטי חריף, סימני ליקוי ממחלת נפש או ירידה קוגניטיבית בולטת. על כן בכל חוות הדעת שנערכו לגביו, נמצא כי הנאשם אחראי למעשיו ומסוגל לעמוד לדין. גם לאחר האירוע עבר הנאשם בדיקות פסיכיאטריות והיה בהסתכלות (הממצאים פורטו לעיל). קשה לקבל מצב דברים בו כל הרופאים והבודקים בהליכי המעקב והאשפוז הממושכים שלפני האירוע ולאחריו לא הבחינו במצב פסיכוטי או בליקוי שכלי אצל הנאשם, אילו היה קיים כזה.

יתר על כן, בחוות הדעת מטעם ההגנה דבקו מספר חסרונות ופגמים המערערים את היכולת להסתמך עליה שלהלן עיקרם. אין חולק כי רמתו השכלית של הנאשם הנה לכל הפחות בגבול התחתון של הנורמה וכי הוא סובל מאישיות אנטיסוציאלית ובנוסף צורך חומרים פסיכואקטיביים. מכאן שהיכולת לבודד מתוך שלל המאפיינים של הנאשם את המרכיבים שנחוצים לפטור הפלילי אינה פשוטה. לכן יש יתרון בולט וממשי לבחינה הנעשית בתנאי הסתכלות הנפרשת על פני מספר ימים לעומת פגישה חד פעמית המתקיימת עם הנאשם במתקן הכליאה ואורכת מספר שעות. לא זו אף זו, המומחית מטעם ההגנה שאינה באה מהתחום הפסיכיאטרי אלא פסיכולוגית שיקומית אינה יכולה לחוות דעה או להתייחס לאבחנות מהתחום הפסיכיאטרי שאינן בתחום מומחיותה. בנוסף, הגב' כהנא הודתה בחקירתה הנגדית כי חומר החקירה, לרבות חקירותיו של הנאשם במשטרה, לא היה בפניה ולא נדרש על ידה הגם שהיה בידה לבקש החומר מפרקליטו של הנאשם על מנת שתפרש בפניה תמונה רחבה יותר בטרם תמסור חוות דעתה. עוד עולה מעדותה של הגב' כהנא כי הכרותה עם הנאשם התמצתה במפגש חד פעמי בעוד שלוש הפגישות הנוספות שהתקיימו עמו נערכו על ידי פסיכולוג מתמחה המועסק על ידה. חוות הדעת מטעם ההגנה נעדרת גם כל התייחסות לשימוש הנעשה ע"י הנאשם בחומרים פסיכואקטיביים והשפעתם של אותם חומרים על מצבו הקוגניטיבי. לטעמי, יש בשלל נתונים אלה כדי לפגום בעומקה וביסודיותה של חוות הדעת שהוגשה מטעם ההגנה.

לא זו בלבד, אלא שהגב' נועה כהנא, המאבחנת בחוות הדעת מטעם ההגנה, הסכימה בעדותה בבית המשפט עם ממצאי וועדת האבחון לפיהם הנאשם אינו סובל מפגור שכלי (עמ' 49 לפרוטוקול ש' 29-20). בכך, סתתה מהאמור בחוות הדעת מטעם ההגנה (נ/1) לפיה התפקוד האינטלקטואלי של הנאשם נמצא בתחום הפיגור וכי הלה סובל מליקוי בכושרו השכלי. בעדותה לפני, הסכימה כהנא כי ישנם שלושה גורמים הקובעים אם אדם סובל מפגור: התפתחותי, קוגניטיבי והסתגלותי. אלא שחוות הדעת מטעם ההגנה התייחסה רק לגורם הקוגניטיבי, ובהעדר התייחסות לשני הגורמים הנוספים לא ניתן להסיק ממנה כי הנאשם סובל מליקוי שכלי כאמור. לעומת זאת, סיכום וועדת האבחון (ת/23) שהוגש מטעם התביעה התייחס לכל שלושת הגורמים וקבע בצורה חד משמעית כי הנאשם מתפקד ברמה שאינה מוגבלות שכלית.

לאור האמור, סבורני כי אין בחוות הדעת שהוגשה מטעם ההגנה כדי ללמד על היות הנאשם לוקה בכושרו השכלי.

בכך מתייתר הצורך לבחון את התקיימותם של התנאים הנוספים הנדרשים על-פי סעיף 34 לחוק העונשין כדי להחיל את סייג אי השפיות, דהיינו - חוסר יכולת של ממש להבין את הפסול שבמעשה או להימנע ממנו וקשר סיבתי בין המחלה לבין חוסר היכולת כאמור.

סיכומו של דבר, הנאשם לא סובל ממחלה נפשית או ליקוי בכושר השכלי, על כן הטענה כי אין הוא יכול לשאת באחריות פלילית בגין המעשים המיוחסים לו - נדחית, ואין להחיל בעניינו את סייג אי השפיות הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין.

כשירותו של הנאשם לעמוד לדין

23. לצד הסייג המהותי לאחריות פלילית לפי סעיף 34 לחוק העונשין, טען ב"כ הנאשם לאי כשירות לעמוד לדין. לעניין זה, נקודת המוצא היא כי אין זה ראוי לנהל הליכים פליליים כנגד מי שאינו מסוגל, בשל מצבו הנפשי או השכלי, להבין את מצבו ולהתגונן מפני ההאשמות המיוחסות לו. במסגרת הליך בדיקת מסוגלותו של נאשם לעמוד לדין, על בית המשפט לבחון אם הנאשם "מסוגל לתפקד כראוי כדי להתגונן נגד האשמה ולקחת חלק פעיל בהליך המשפטי - אם ירצה בכך, עניין המחייב להבין את פשרם של ההליכים המתנהלים נגדו, ולהיות מסוגל לייפות את כוחו של עורך-דין שיפעל בשמו ולתקשר עמו" (ראו: ע"פ 3230/05 גולה נ' מדינת ישראל (22.1.2007); ע"פ 7492/07 חג'ג' נ' מדינת ישראל (28.10.2009)).

עיון בהודעות הנאשם במשטרה (ת/1 ות/2) מלמד כי הלה הבין את שאלות החוקר והשיב להן תוך מתן גרסה שכללה את מעשיו ביום האירוע המדובר. ניכר היה כי הנאשם הבין את ההאשמות המיוחסות לו והגיב עניינית שעה שהכחיש את טענות הרשות החוקרת. בהודעתו הראשונה הכחיש הנאשם בצורה גורפת את המעשים המיוחסים לו ואף סיפר כי באותו יום עבד אצל שיח בכפר. משעומת עם ההאשמות לפיהן תקף את המתלוננת במהלך נישואיהם, דרש הנאשם מאת החוקר הוכחות לכך ואף הפגין יכולת אלתור עת טען כי הסימנים על גופה של המתלוננת נגרמו משימוש במים חמים במקלחת.

עדותו בבית המשפט מלמדת כי הנאשם מסוגל היה לתקשר עם עורך דינו באופן בסיסי, הבין את ההליך המשפטי והיה מודע להימצאותו בבית המשפט. הנאשם הבין את האישומים נגדו, ידע בפני מה עליו להתגונן ואף סיפק הסברים חלופיים לחבלות המתלוננת ("אולי התחלקה, משהו, אולי משהו עקץ אותה, לא יודע"). זאת ועוד, הנאשם ידע לזהות את בעלי התפקידים השונים: הבין כי עורך דינו פועל בשמו ("אתה צריך לייצג אותי"), זיהה את הפרקליטה ואף הפגין בקיאות לגבי תפקיד השופט במשפט ("הוא שופט ומקשיב לשני צדדים. יש לו את הצד שלו מהתביעות, מהפרקליטות. הוא צריך לשפוט, הוא צריך... הוא מוכיח אם הבן אדם בסדר או לא בסדר").

יש להדגיש שמסוגלותו של הנאשם להתמצא בהליך המשפטי אינה מחייבת בהכרח כי יהיה בעל רמת אינטליגנציה כזו שתאפשר לו לנהל את הגנתו באופן עצמאי או להבין את ההליך על בוריו. יתכן כי נאשם בעל רמת משכל נמוכה יתקשה להבין את פרטי פרטיו של ההליך, אולם אין בכך כדי להוביל למסקנה כי הלה אינו כשיר לדין. תוצאה כזו אינה משרתת מטרה ראויה והיא תפגע גם באמון הציבור במערכת המשפטית (ראו: ע"פ 3230/05 גולה נ' מדינת ישראל (22.1.2007)).

מן האמור עולה כי גם אם יכולתו הקוגניטיבית של הנאשם נמוכה, אין הוא מוגבל בשכלו במידה הגורעת מכשירותו לעמוד לדין.

תקיפה בנסיבות מחמירות

24. סעיף 379 לחוק העונשין קובע:

"התוקף שלא כדין את חברו, דינו - מאסר שנתיים, והוא אם לא נקבע בחוק זה עונש אחר לעבירה זו מחמת נסיבותיה".

סעיף 382 לחוק העונשין קובע:

"(ב) העובר עבירה לפי סעיף 379 כלפי בן משפחתו, דינו - כפל העונש הקבוע לעבירה; לענין סעיף זה, "בן משפחתו" - לרבות מי שהיה בן משפחתו בעבר, והוא אחד מאלה:

(1) בן זוגו, לרבות הידוע בציבור כבן זוגו;

(2) קטין או חסר ישע, שעליו עובר העבירה אחראי, כהגדרת "אחראי על קטין או חסר ישע" בסעיף 368א.

(ג) העובר עבירה לפי סעיף 380 כלפי בן זוגו, כמשמעותו בסעיף קטן (ב), דינו - כפל העונש הקבוע לעבירה."

בענייננו, הנסיבות המחמירות של העבירה נגזרות מהעובדה שזו בוצעה כלפי בן משפחה, כמפורט בסעיפים 382(ב) + 382(ג) לחוק; הן כלפי המתלוננת והן כלפי הקטינה ס.ס.

מסכת הראיות שהציגה לפני המאשימה להוכחת מעשה התקיפה של הנאשם את המתלוננת הינה מוצקה וברורה. אני מקבל את גרסת המתלוננת לגבי נסיבות השתלשלות האירועים, כפי שנמסרה בהודעותיה במשטרה והועלתה בעדותה על דוכן העדים, שכן עדותה עשתה עלי רושם חיובי ואני מאמין לדבריה. אשר לאירועי יום 26.06.2014 המתלוננת הציגה גרסה אחידה לפיה הנאשם הכה אותה, וכשניסטה להתגונן מפניו על-ידי הנחת ידה על ראשה, סובב הנאשם את ידה עד שנשברה אצבעה והמשיך להכותה.

חיזוק לגרסת המתלוננת ניתן למצוא, בין היתר, בהודעותיו של אבי הנאשם, י' ס' (ת/14 ות/15), מהן עולה כי המתלוננת ניגשה אליו לאחר שהותקפה וכי הלה הבחין בסימני חבלה על גופה. חיזוק נוסף לדבריה מצוי במסמכים רפואיים שנערכו בעניינה ביום האירוע, 26.06.2014 (ת/3), בהן מציין הרופא כי הבחין בחבלות בידה וכי באגודל השמאלי אובחן שבר. אם לא די באלה, הרי שגם התמונות המתעדות את החבלות שנגרמו

למתלוננת (7/ת) מחזקות את גרסתה ומעידות כי הותקפה.

אשר לעבירת התקיפה המיוחסת לנאשם לפי סעיף 382(ב)(2) לחוק, קרי, תקיפה של ביתו הקטינה ס.ס, הרי שגם בפרט זה בחרתי לאמץ את גרסתה של המתלוננת. בעדותה לפני סיפורה המתלוננת כי ס.ס. בכתה מכאבים משום שצמחו לה שיניים, ובתגובה הנאשם הכה אותה ברגלה ופניה ואמר לה "תשתקי" (עמ' 18 לפרוטוקול ש' 24-31). המתלוננת הסבירה כי לא ניגשה למשטרה לאחר תקרית זו משום שמדובר היה במכה קטנה שנועדה להשתיק את הילדה (עמ' 18 לפרוטוקול ש' 1-3). לעניין זה, ראוי להדגיש כי תקיפה באה לכלל ביטוי בהכאת אדם, נגיעה בו או דחיפתו, ואין נפקא מינה מהי מידת או עוצמת הכוח הננקטת. לכן, גם תקיפה שלא גרמה לנזק או לאי נוחות תבוא בגדר המונח לעניין "הכאה, נגיעה או דחיפה" (ראו: קדמי **הדין בפליימס** - חלק שלישי מהדורה מעודכנת (2006) עמ' 1513).

הרכיב הנפשי הנדרש בעבירה זו בא על סיפוקו במודעות כלפי טיב המעשה ופזיזות כלפי התוצאה. מדובר בעבירת מחשבה פלילית התנהגותית, אשר יסודותיה הנפשיים מתקיימים אף הם מעצם מודעותו של הנאשם לטיב המעשה ולהתקיימות הנסיבות לפי סעיף 20(א) לחוק. על יסוד מקבץ האמור, שוכנעתי מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם ביצע את העבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות הן לפי סעיף 382(ב)(2) לחוק והן לפי סעיף 382(ג).

חבלה חמורה בנסיבות מחמירות

25. סעיף 333 לחוק העונשין מורה כי החובל בחברו חבלה חמורה שלא כדין, דינו - מאסר שבע שנים. סעיף 335(א1) לחוק העונשין קובע כי העובר עבירה לפי סעיף 333 כלפי בן משפחתו, דינו - מאסר עשר שנים.

חבלה חמורה מוגדרת בסעיף 34 כד לחוק כחבלה העולה כדי חבלה מסוכנת או הפוגעת או עלולה לפגוע קשות או לתמיד בבריאות הנחבל או בנוחותו או המגיעה כדי מום קבע או כדי פגיעת קבע או כדי פגיעה קשה באחד האיברים, הקרומים או החושים החיצוניים או הפנימיים. תחילה אציין כי אף שחוות דעת רפואית עשויה לסייע במלאכת סיווג של חבלה הנחשבת כחבלה חמורה, בסופו של יום ההכרעה בשאלה זו מסורה לבית המשפט (ראו: ע"פ 10357/06 **אבו דיב נ' מדינת ישראל** (6.8.2007)).

כבר נפסק כי לא נדרש להצביע על פגיעה קשה בבריאות או בנוחות הנפגע, ודי בכך שהחבלה עלולה, לכל הפחות, לפגוע קשות בבריאותו או בנוחותו (ראו: ע"פ 4267/09 **עזאזמי נ' מדינת ישראל** (9.11.09)). בענייננו נגרמו למתלוננת שבר באגודל, וכן שריטות וסימנים כחולים בגופה, ולכך תימוכין במסמכים רפואיים (ת/3) ובתמונות המתעדות את החבלות (ת/7). בעדותה, שאותה מצאתי מהימנה כאמור, סיפורה המתלוננת כי כתוצאה מהמכות שספגה נותרה עם סימנים בצוואר, בישבן ובאצבע, וכי בשל כאבים חזקים ביד פנתה למיין מיד לאחר האירוע. חבלות אלו חוסות בצילה של ההגדרה "חבלה חמורה" לעניין התגבשות היסוד העובדתי של העבירה.

היסוד הנפשי הדרוש להרשעה בעבירה בא על סיפוקו בשניים: מודעות כלפי רכיבי היסוד העובדתי ופזיזות כלפי התוצאה. "פזיזות" בהקשר זה משמעה אחד משניים: אדישות לאפשרות התרחשותה של חבלה חמורה, או - קלות דעת בנטילת סיכון בלתי סביר של התרחשותה של חבלה חמורה ואפילו מתוך תקווה שלא תתרחש, הכול

כאמור בסעיף 20(א) סיפא לחוק (ראו: קדמי **הדין בפלילים** - חלק שלישי מהדורה מעודכנת (2006) עמ' 1297). בעניינו נטל הנאשם סיכון ממשי לכך שהתנהגותו האלימה תגרום חבלה חמורה במתלוננת. בהתקיים רכיבי העבירה, אני קובע כי הנאשם ביצע עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

איומים

26. סעיף 192 לחוק העונשין קובע כדלקמן:

"המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר שלוש שנים."

המבחן לקביעה אם מדובר באיום הינו מבחן אובייקטיבי של אדם סביר ולא על פי ההרגשה הסובייקטיבית של האדם אליו כוונו הדברים (ראו: קדמי **הדין בפלילים** - חלק רביעי מהדורה מעודכנת (2006) עמ' 2124).

ליסודות העבירה והמבחנים לקביעתם, ראו רע"פ 2038/04 **שמואל לם נ' מדינת ישראל** (4.1.2006):

"כבר נקבע בפסיקתנו, כי הקביעה אם תוכן הביטוי הוא מאיים נעשית על פי אמת מידה אובייקטיבית. הבחינה נעשית מנקודת מבטו של האדם מן הישוב, המצוי בנסיבותיו של המאיום, ולא על פי אמת מידה סובייקטיבית ומנקודת מבטו של המאיום בלבד. על הלכה זו, שנפסקה עוד בע"פ 237/53 כהן נ' היועץ המשפטי, פ"ד ח(1) 295, 299, ביחס לעבירה של דרישת כסף באיומים על מנת לגנוב (לפי סעיף 293 לפח"פ) חזר בית משפט זה פעמים רבות (ראו: פסק דין ליכטמן, בעמוד 379; ע"פ 3779/94 חמדני נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 408, בעמוד 416 (להלן: פסק דין חמדני); רע"פ 11043/04 **לידני נ' מדינת ישראל** (לא פורסם), [פורסם בנבו] פסקה 4). זוהי גם ההלכה בשיטות משפט אחרות (ראו, למשל: פסק דין **McCraw** הנזכר לעיל, בעמודים 82 - 83). לפיכך, על מנת לקבוע אם תוכן הביטוי עולה כדי איום, על בית המשפט לבחון "אם יש בדברים כדי להטיל אימה בלבו של אדם רגיל מן הישוב בנסיבותיו של האדם שנגדו הופנה האיום" (פסק דין חמדני, בעמוד 415 וראו גם את האסמכתאות המובאות בפסק הדין בעמוד 416). יודגש, כי בחינת תוכנו של הביטוי אינה מתבצעת באופן המנותק מן הנסיבות אלא בתוך ההקשר בו ניתן הביטוי. בית המשפט יבחן את הנסיבות שאפפו את מסירת הביטוי ואת הנסיבות בהן הוא נקלט. כמו כן יבחן בית המשפט את המסר שהיה גלום בביטוי (פסק דין חמדני הנ"ל, בעמוד 416)."

ביחס לרכיב הפגיעה שבאיומים, הרי שרכיב זה מתקיים בין אם יש בה כדי לגרום נזק מוחשי ובין שהיא נותרת ערטילאית (ראו: קדמי **הדין בפלילים** - חלק רביעי מהדורה מעודכנת (2006) עמ' 2126). במקרה הנוכחי, המתלוננת אישרה, בעדותה לפני, את איומי הנאשם כלפיה (עמ' 17 לפרוטוקול ש' 26-28):

"ש. אני מבקשת לרענן את זיכרוני. אמרת במשטרה שהוא איים עליך ש"הפעם הוא יראה לך".

ת. כן. הוא איים עלי וזו לא פעם ראשונה. הרבה פעמים."

המתלוננת אף אישרה את הודעותיה במשטרה בהן אמרה כי הנאשם איים שירצח אותה (עמ' 25 לפרוטוקול ש'
11-14):

"ש. מפנה להודעתך מיום 26.6.14, עמ' 2 שורה 26, שם אמרת שהוא איים עלייך באומרו:
"פה תשבי אחרת אני רוצח אותך."

ת. כן, הוא איים עלי ואמר לי: "פה תשבי ואת הרופאים עשיתם קנוניה נגדי", ואמר
לי: "תפסיקי לבכות, אם תמשיכי אני אגמור עלייך".

אשר ליסוד הנפשי, מדובר בעבירה התנהגותית אשר המחשבה הפלילית הנדרשת בה הינה מודעות להתקיימותם של רכיבי היסוד העובדתי (ראו: ע"פ 3779/94 חמדני נ' מ"י (16.02.1998)). מילים אחרות, די בכך שהמאיים הציב לנגד עיניו את המטרה של הפחדה והקנטה וכי שאיפתו הייתה להשיג יעד זה. נקבע בפסיקה כי לא נדרש שהאיום נשא פרי והשיג את תוצאתו. די בכך שהוא נקלט גם אם לא פעל את פועלו. בענייננו, לנאשם הייתה מודעות, ברמה גבוהה של הסתברות, כי היעד של הפחדה או הקנטה יתממש, ובכך התקיים היסוד הנפשי. על יסוד האמור, אני קובע כי הנאשם קיים אחר היסודות הדרושים להרשעתו בעבירת האיומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

27. על יסוד מכלול האמור, אני מרשיע את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום ואשר הוכחו למעלה מכל ספק סביר, כנדרש בדין הפלילי.

ניתנה היום, כ"ג אלול תשע"ה, 07 ספטמבר 2015, במעמד הצדדים.